Ls. 2.861/1903. We Lwowie, dnia 7. października 1903.

Alleg. 303

Sprawozdanie

Komisyi gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi niektórych Wydziałów powiatowych o zmianę §. 19. ordynacyi wyborczej powiatowej.

Wysoki Sejmie!

Obowiązujące ustawy gminne miast i miasteczek oraz ustawa o reprezentacyi powiątowej interpretowane są obecnie i zastosowane tak, że w razie rozwiązania Rady gminnej zarząd tymczasowy niema prawa przedsiębrać wyboru delegatów do Rady powiatowej, a w skutek tego Rada powiatowa w takim przypadku nie jest kompletną i nie może się ukonstytuować.

Wydział krajowy wskazuje na to trzy możliwe sposoby zaradzenia złemu:

1. Uchwalenie noweli do §. 19. ustawy o reprezentacyi powiatowej, jak ze sprawozdania wnioskować można, tej treści, że w razie rozwiązania Rady gminnej zarząd tymczasowy do wyboru delegatów do reprezentacyi powiatowej jest uprawniony;

2. zmianę interpretacyi postanowień ustaw gminnych o zarządzie tymczasowym gminy tej treści, że zarząd ten upoważniony jest do wyboru delegatów do Rady powiatowej;

3. wezwanie do Rządu, aby w wypadkach zbliżającego się terminu wyborów do Rady powiatowej zarządzał zawczasu przeprowadzenie wyborów w tych gminach do kuryi miejskiej należących, w których Rady gminne rozwiązane zostały i ażeby możliwie przyspieszał załatwienie protestu przeciw dokonanym wyborom, ażeby w ten sposób wybory do Rady powiatowej w terminie ustawą oznaczonym odbyć się mogły.

Wydział krajowy podnosząc zarzuty przeciw dwom pierwszym sposobom, przychyla się do tego trzeciego sposobu załatwienia sprawy. Komisya nie jest tego zdania. W razie rozwiązania Rady gminnej wybór i ukonstytuowanie się nowej Rady przewleka się nietyle a przynajmniej nie zawsze z winy władz politycznych, ile jak sam Wydział krajowy przyznaje, z powodu trudności i przeszkód pochodzących ze strony ludności w gminie, uprawnionej do wyboru a przewlekającej go przez zażalenia i rekursy wnoszone aż do Trybunału. Gdzieby przewlekanie sprawy wynikało z winy Władzy politycznej, tam zamiast ogólnikowej rezolucyi do Rządu, skuteczniejszą by była interwencya w danym przypadku Wydziału krajowego u Namiestnictwa. Gdzie, a to najczęściej się dzieje, wina przewlekania leży gdzieindziej, tam rezolucya proponowana złemu wcale nie zaradzi i Komisya dlatego Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia zalecić jej nie może.

Komisya nie podziela jednak również zdania Wydziału krajowego, jakoby drogą lepszej interpretacyi ustaw gminnych obowiązujących zarządowi tymczasowemu miasta lub miasteczka można było przyznać prawo wyboru delegatów do reprezentacyi powiatowej. Wydział krajowy sądzi, że szło by tu o ściślejszą interpretacyę §§. 112. i 102. ustawy gminnej z dnia 13. marca 1889 dla trzydziestu miast (względnie analogicznych postanowień ustawy gminnej z dnia 3. lipca 1896 dla innych miast). Skoro bowiem pomiędzy sprawami, których tymczasowemu zarządowi gminy załatwiać nie wolno, nie ma wymienionej sprawy wyboru delegatów do repre-

zentacyi powiatowej, wnioskuje stąd Wydział krajowy, że prawo to służy zarządowi tymczasowemu. Wniosek to jednak zdaniem Komisyi mylny. Jeżeli bowiem §. 112. stanowi: „Sprawy w §. 102. wymienione nie należą do zakresu działania tymczasowego zarządu", to ma na myśli tylko sprawy objęte ustawą gminną a mianowicie sprawy wymienione w §§. 22. i 26. a do tych nie liczy się prawo wyboru delegatów do reprezentacyi powiatowej, o którem ustawa gminna nie wspomina. Prawo to Rad gminnych miast nie jest sprawą gminną, opiera się wyłącznie na §§. 5., 8. i 9. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 o reprezentacyi powiatowej i na §§. 5., 6. i 19, dołączonej do tej ustawy ordynacyi wyborczej powiatowej i tylko z tych postanowień interpretowane być może. Ponieważ zaś ustawa wybór ten przyznaje wyraźnie tylko Radzie gminnej miasta ze swego grona i to w sposób ściśle określony, a o zarządzie tymczasowym nie wspomina, przeto prawo to zarządowi tymczasowemu przyznanem być nie może drogą interpretacyi ustaw gminnych.

Pozostaje zatem tylko pierwszy ze sposobów, który Wydział krajowy wziął w rachubę, a mianowicie dodatek do §§. 5., 6. i 19. ordynacyi wyborczej powiatowej tej treści, że „Jeżeli Rada gminna jest rozwiązaną, należy zarządzić wybór przez zarząd tymczasowy gminy, nie ograniczając go do członków tegoż zarządu". Komisya nie waha się zmiany tej zalecić do przyjęcia, skoro inny sposób nie prowadzi do celu, a sprawa wyboru i ukonstytuowania się reprezentacyi powiatowej ważniejszą jest niż sprawa rozdziału kompetencyi pomiędzy zarząd tymczasowy a Radę gminną wybrać się mającą i skoro przewlekanie ukonstytuowania się Rady powiatowej przez całe lata, wynikające z powodu luki w ustawie, jest zjawiskiem gorszącem i wpływa dezorganizacyjnie na tok i powagę samorządu w kraju. Ustawodawstwo zaś krajowe nie pójdzie z pewnością w tym kierunku, ażeby czas urzędowania zarządu tymczasowego w gminie, w której z powodu niedbalstwa, nieporządków lub malwersacyi okazał się niezbędnym, skrócić, lecz raczej aby go unormować i przedłużyć. Wobec tego zaś zmiana odpowiednich paragrafów ordynacyi wyborczej tem więcej się okaże potrzebną i konieczną.

Przyznając prawo wyboru zarządowi tymczasowemu, należy zarazem wyraźnie zastrzedz, że wybór ten dokonanym być może i z poza grona członków zarządu, gdyż w pewnych przypadkach liczba członków zarządu może być mniejszą od liczby delegatów wybrać się mających, a powiększenie liczby członków zarządu dla tego jednego celu byłoby nieraz trudnem do przeprowadzenia i bezcelowem.

Przyznając jednak zarządowi tymczasowemu prawo wybierania delegatów do Rady powiatowej, stajemy wobec pytania, jak długo trwać ma mandat tych delegatów, czy przez czas normalny, czy też tylko do chwili, dopóki nowa Rada gminna nie zostanie wybraną i członków Rady powiatowej nie wybierze. Rzecz ta wymaga bliższego zastanowienia się a cała sprawa porozumienia się z c. k. Rządem ze względu na sankcyę projektu noweli uchwalić się mającej.

Dlatego Komisya wnosi:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby porozumiawszy się z c. k. Rządem wniósł na najbliższej sesyi sejmowej projekt ustawy zmieniającej postanowienia ordynacyi wyborczej powiatowej w kierunku przyznania zarządowi tymczasowemu miast prawa wyboru delegatów do Rady powiatowej.

Przewodniczący:
Ap. Jaworski.

Sprawozdawca:
Bobrzyński.